

سوره صف آیه ۴

انگیزه‌های جهاد ابتدائی در اسلام

۴- ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفاً كأنهم بنيان

مرصوص :

خداوند کسانی را که در راه او در صف واحد
همچون بنیانی محکم و بهم پیوسته، جهاد میکنند، دوست
میدارد .

۱- آیا بازداشتن بشر از بت پرستی و از هر نوع توجه به غیر خدا، برخلاف عدالت است؟
و مخالف آزادی خردمندان است که مصلحین جهان به دنبال آن میباشند . ؟

۲- آیاتنها نیروی بیان و قلم در اشاعه و گسترش يك مکتب اصلاحی جهانی که به تمام
شؤون مردم نظر دارد ، کافی است ؟

۳- آیا تبلیغ منطقی جز در محیط آزاد که مردم در پیروی از هر نوع عقیده حرو آزاد
باشند ، میتواند نقش مؤثری را ایفاء کند .

۴- بالاخره اگر قدرتهای نظامی و تشکیلات سیاسی از اشاعه مکتب اصلاحی حلو گیری
بعمل آوردند، و با ایجاد ترس و هراس و کشتار ، سدهای در برابر نفوذ دین الهی گردیدند ، در
این صورت تکلیف چیست ؟

اینها يك رشته سؤالاتی است که اگر پاسخ روشن به آنها داده شود ، مشکل جهاد ابتدائی
که در نظر برخی از غرب زدگان ، عملی برخلاف آزادی تصور شده گشوده میشود ، امید است که
این مقاله تا حدودی این مشکل را حل کند . فکر کنیم : بیماری واگیرداری مثلاً «آبله» در
نقطه‌ای بروز کند سازمان بهداشت آن نقطه گروهی را به محل اعزام میکند که مردم آنجا را بر
ضد این بیماری مایه کوبی کنند ، و برای روشن کردن اذهان مردم از روزنامه و مجله و رادیو و
تلویزیون و بلندگوهای سیار استفاده میکند . ولی گاهی در میان مردم افرادی پیدا میشوند
که بر اثر نادانی از تزریق واکسن خودداری مینمایند ، در این صورت اکیبهای اعزامی در
پرتو قدرت انتظامی به زور آنانرا برضد این بیماری مایه کوبی میکنند ، آیا کسی يك چنین

روشی را درباره چنین افراد عملی برخلاف عدل و انصاف، حریت و آزادی می‌پندارد یا همه آنرا يك نوع خدمت به بهداشت آنان و جامعه میدانند .

توجه به این مثال انگیزه وجود جهاد ابتدائی را در اسلام روشن می‌سازد، زیرا خرده گیران (کسانی که جهاد و تعرض را مخالف آزادی میدانند) قبول دارند که پرستش بت، کرنش نمودن انسان در برابر سنگ و گل یا چوب و آتش و یا اجرام درخشنده آسمانی، انحراف از مسیر صحیح فطرت و عقل انسانی است زیرا چه انحرافی بالاتر از این که انسان در برابر موجودات بی‌شعور که ساخته و پرداخته خود او است، یا برای او آفریده شده اند زبون و بیچاره گردد. و به موازات این انحطاط فکری، انواع خرافات و موهومات که زنجیرهای عظیم فکر انسانی می‌باشند پیدا شده و اختلاف و دوستی در اجتماع بشر بر اثر تعدد خدایان مصنوعی پدید می‌آید و مسئولیت‌های درونی و باطنی که پرورش دهنده فضائل عالی انسانی و سجایای اخلاقی است، از بین می‌رود و . . . از این نظر پیامبر اسلام در راه آزاد ساختن بشر از چنگال بت پرستی، از سؤالات گوناگون استفاده کرده و گروه‌هایی را برای جلوگیری از بت پرستی و ویران کردن بت‌کده‌ها اعزام می‌کرد و با توجه به مثال یاد شده، و اینکه برخی از مردم سود و زیان خود را تشخیص نمی‌دهند،

هرگز يك چنین اقدام خردمندانه را مخالف اصول آزادی دانست .

حتی یکی از وظائف مسلمانان پس از فتح مکه این بود، که به اطراف عربستان رفته بتخانه‌ها را ویران سازند، و بت‌ها را بشکنند، و روزی که مکه فتح گردید اعلان شد که هر کسی بتی در خانه دارد، بشکند (۱)

تأثیر بیان و گفتار هر چه باشد محدود است. جای شك نیست که قلم و بیان، دوشمشیر برنده هستند که بسیاری از موانع فکری و وهمی را که در برابر گسترش يك مکتب صحیح وجود دارند، درهم شکسته، و افرادی را که آمادگی برای پذیرفتن حق دارند، به سوی حقیقت رهبری میکنند، و سلاح برنده پیامبر اسلام درباره این افراد، تنها همین بوده است و پس تا جایی که در بحران نبرد، اگر يك نفر از مشرکان از فرمانده سپاه اسلام درخواست کند که به او اجازه دهد که به سوی آنان بیاید تا سنن خدا و دلائل اسلام را بشنود، باید فرمانده کل قوا با درخواست وی موافقت کند، حتی اگر دلائل توحید در دل او مؤثر نیفتاد، و خواست به سمت بت پرستان بازگردد، باید او را به «ماه‌ن» و نقطه‌ای که در آنجا بوده بازگرداند این حقیقت را آیه زیر با صراحت کامل می‌رساند: «وان احد من المشركين استجارك فاجره حتى

(۱) سیره ابن هشام ج ۲ ص ۴۳۶ و به مقالات فتح مکه نیز مراجعه شود .

یسلم کلام الله ثم ابلغه ما منه ذلك بانهم قوم لا یعلمون (توبه به ۶) (۱)

توجه قرآن به اهمیت قلم و بیان بحدیست که سوره ای به نام «الْقَلَم» دارد، و در نخستین سوره ای که بر پیامبر نازل شد و به سان نقطه های افتتاحی روشنگر اجمالی هدف عالی اسلام است از قلم و بیان سخن بمیان آورده است، و پیامبر اسلام در طول رسالت خود همواره سپاه تبلیغ خود را به اطراف و اکناف اعزام میکرد، و از این راه افراد آماده را به حقیقت اسلام رهبری مینمود.

ولی از این مطلب نباید غفلت ورزید که تاثیر قلم و بیان بسیار محدود است، و انعطاف مردم در برابر سخنان حق بسیار متفاوت میباشد گروهی آنچنان در عادات و مراسم موروثی از نیاکان خود، اصرار میورزند که هرگز دهها منطق و برهان در هدایت آنان کافی نمیشد و جز با قوه قهریه نمیتوان آنانرا از عادات زشت بازداشت.

اینجا است که به ارزش یکی از سخنان پیامبر پی برده و در حقیقت به یکی از انگیزه های جهاد ابتدائی واقف میشویم اینک متن گفتار آنحضرت: «الخير كله في السيف وتحت ظل السيف ولا يقيم الناس الا بالسيف» (۲)

خیر و نیکی در سایه شمشیر و قدرت است، و (گروهی از) مردم جز در سایه قدرت تن به حق در نمیدهند!

شرایط تأثیر تبلیغ :

فرض کنید که همه مردم آمادگی برای پذیرفتن حقیقت را دارند، ولی آیا بهره برداری از این آمادگی جز در محیط آزاد که گوینده و شنونده در گفتار و پذیرش خود آزاد باشند، امکان پذیر است؟ در محیطی که گوینده آزادی بیان ندارد، و شنونده از ترس کسانی که بازگشت از روشهای خرافی و باطل را جرم و گناه می شمارند، و گروندگان به آئین نورا عذاب و شکنجه می دهند، تبلیغ چه نقشی را میتواند به عهده بگیرد؟

در هر اجتماعی گروهی پیدا میشوند که برتری پستها و مقامات مادی آنها وابسته به ترویج از یک سلسله خرافات و انحطاطات فکری است، یک چنین افراد وقتی احساس کردند که راه و مکتب نوی که از طرف پیامبران به جامعه عرضه داشته شده است با منافع دنیوی آنها تضاد و متضادی دارد، با قدرت هر چه تمامتر از تبلیغ چنین آئینی جلوگیری بعمل می آورند، و مبلغان و گروندگان را با سخت ترین وجه مجازات مینمایند.

(۱) اگر فردی از مشرکان از تو پناهندگی بخواهد، به او پناه بده تا سخن خدا را بشنود سپس او را به منزل گاه خود برسان، زیرا آنان افرادی بی اطلاعند.

(۲) وسائل الشیعه کتاب جهاد باب ۱ حدیث ۱

نمونه‌های بارز آن، همان شکنجه و آزارهایی که منادیان حق، و مبلغان حقیقت، و گروندگان پاکدل آنان در راه بیان حقائق و پذیرفتن آن دیده‌اند.

مگر در آغاز رسالت پیامبر اسلام، تمام قدرتهای شرک بر ضد او بسیج نشدند، مگر تروریستهای عرب تصمیم نگرفتند که او را شبانگه در خانه‌اش ترور کنند، مگر سران عرب بت پرست، یاران او را به وضع رقتباری شکنجه ندادند، مگر پدر و مادر عمار زیر شکنجه او جهل جان نسپردند و بدن بلال از عذاب «امیه» سیاه نکشت، و...

میگویند: حقیقت دست و پا دارد، و هرگز احتیاج ندارد، که قدرت نظامی از آن حمایت کند، البته حقیقت می‌کوبند ولی بایک شرط و آن اینکه محیط از هر نوع عوامل منفی و مخرب خالی و آزاد باشد، و در غیر این صورت هر نوع حقیقت در نطفه خفه می‌گردد.

اگر گفتار مزبور در هر شرائطی صحیح بود، باید همه مردم در برابر منادیان حقیقت «لیک» گویند، در صورتی که تاریخ زندگانی آنان برخلاف این گواهی می‌دهد.

هدف از جهاد تعرضی و ابتدائی چیست؟ هدف از جهاد ابتدائی، شکستن قدرت‌ها و نظامات سیاسی و سازمان‌های نیرومند مادی است که سدره تبلیغ آزاد آئین حق باشند، و با ایجاد عرب و ترس از گسترش آن جلوگیری بعمل می‌آورند اشتباه خرده گیران اینجاست که تصور می‌کنند که جهاد تعرضی برای ایجاد عقیده در دل مردم بوده است در صورتی که اعتقادیکه امر قلبی و باطنی است که هرگز بازو و جبر درست نمی‌شود، بلکه عقیده به دنبال رشته توجیهات روحی و فکری پیدامیشود که در سایه آن تاثیرات، انسان معتقد و عقیده‌مند می‌گردد،

و توضیح این قسمت را در مقاله شماره آینده که متکفل بیان اهداف و انگیزه‌های وجود جهاد ابتدائی در اسلام است، می‌خوانید.

همکاری مورچگان و شته!

همکاری در جهان حیوانات راستی حیرت‌انگیز است و از نشانه‌های نظم و عظمت آفرینش می‌باشد. مورچه و شته از جانوران همکاری، زیرا شته هاشیره گیاهان را بیش از مقدار نیاز خود می‌مکند بطوری که قطره‌های شیرینی که یک نوع عسل محسوب میشود از خود دفع می‌کنند.

این عسل برای مورچه ها غذائی بسیار مطبوع است، لذا مورچه ها در فصل زمستان از شته ها در لانه خود پذیرائی کرده، از آنها استفاده می‌نمایند، و هم آنها را در برابر دشمنان و سرما محفوظ میدارند!